

„MEGSZOKJÁK AZT, HOGY ITT TÉNYLEG KÖZÖSSÉGBEN DOLGOZUNK”

CSERKÉSZEK KÖZÖSSÉGE

Interjúalany:

Sz. Előd (22 éves), Kecskemét

Mesélj egy kicsit a családdodról és arról, hogyan került kapcsolatba a cserkészettel!

Rendezett családi körülmények közt élünk, négyen vagyunk testvérek. Én vagyok a legidősebb, és van még három húgom. A Zrínyi Ilona Általános Iskolába jártam Kecskeméten, ötödik osztályig. Azután átmentem a Piarista Gimnáziumba. Ott végeztem el a hátralévő négy osztályt, majd oda jártam gimnáziumba is. Mondhatni, átlagos gyerekkorom volt.

A cserkészettel úgy kerültem kapcsolatba, hogy jött Sz. István atya, aki most is a csapatomnak a parancsnoka, és ötödik osztályban a „piárban” osztotta a jelentkezési lapokat. Otthon mondtam a szüleimnek lelkesen, hogy én is szeretnék cserkész lenni. Ekkor még 30 főből 30-an jelentkeztek, de tudtuk, hogy jó, ha ennek a fele eljön az évnnyitóra, vagy ahol lehet jelentkezni. Szóval hazavittem a jelentkezési lapot, és a szüleim azt mondták, hogy nem. Ők valahol az úttörőséget lárták benne. Nekik még előítéletük volt. Nem volt a családban senki, aki előttem cserkész lett volna. Aztán a következő évben mégiscsak csatlakoztam, akkor már megengedték.

Sokan keverik a cserkészeket az úttörőkkel?

Ma már egyre kevésbé, de még igen. Amikor tévének, rádióknak interjút adok, állandó kérdés az, hogy mondjam el, mi a kettő közti a különbség.

Mi készítetett arra, hogy csatlakozz a cserkészekhez?

Ötödikes-hatodikosként már volt egy képem az idősebb korosztályba tartozó cserkészekről, és ők meséltek arról, hova járnak, mit csinálnak: túráznak, portyáznak

meg különféle foglalkozásokon vesznek részt. Lényegében jó híre volt az egésznek, s abszolút fiatalos lendületet árasztott.

A cserkészlet mennyire köthető az iskolához, ahová jártál?

Akkor még abszolút köthető volt, mert... Azt tudni kell, hogy amikor én beléptem ebbe a csapatba, akkor az még 30-40 fős volt. Minden csapatnak van egy fenntartó testülete, és ez a mi csapatunk esetében a „piár”, tehát teljesen az iskolához köthető. Akkor még szinte csak piaristák voltak ebben a csapatban. Azóta többen vagyunk és vannak más iskolákból is.

Itt Kecskeméten hány cserkészcsapat van?

Három: van egy a „piárban”, egy a „vetési” – ők a Református iskolához köthetők – és van egy városi csapat.

A cserkészlet kötődik szorosabban valamelyik vallási felekezethez, egyházhoz?

A világon a második legnagyobb szervezet a Cserkész Szövetség, azon belül országonként változik, hogy mihez állnak a cserkészek közel. Nyilván megvannak az alapvető hitelvek, célok, mondások. A hit egy olyan kérdés, ami országonként, kultúránként változhat. Egy Baden-Powell nevű ember, aki megalapította a Cserkész Szövetséget, azt válaszolta mikor megkérdezték a könyvéről (*B. P.: Cserkészlet fiúknak – a szerk.*), hogy miért nincs benne a vallás és a hit, hogy: ha kimegyünk a természetbe és védjük az erdőt és az állatokat, abba már benne van a hit és a vallás, így nincs szükség arra, hogy beleírjuk. Magyarországon azért lett vallásos színezetű a cserkészlet, mert annak idején a pesti „piárból” indult el az egész, Sík Sándor és társainak közreműködésével. Németországban, Lengyelországban vagy Csehországban vannak teljesen független, alapítványi cserkészcsapatok, amelyek nem köthetők egyházi iskolához. De ott is megvannak az alapelvek. Nemcsak katolikus cserkészek vannak, hanem vannak reformátusok, protestánsok, buddhisták... Mindenféle.

Nagy cserkésztalálkozókon vannak egyházak szerinti elkülönülések?

Egy ilyen nagy nemzetközi cserkésztalálkozón kb. harmincezren vagyunk és nem is igazán a vallásról szól. Ennyi vallást nem lehet összehozni. Minden vallásnak megvan a találkozóon is a maga szentmiséje, istentisztelete, vagy ki hogy hívja.

A cserkészeken kívül milyen közösségeknek vagy a tagja?

Programok tekintetében nem lehet összehozni más komolyabb tagsággal, mert a cserkészlet mindent kiüt. Lehet, hogy az én esetemben ez azért van így, mert én vezető vagyok a csapatban. Ebből adódóan a cserkészletet kell választanom. Ha egy programot megszerveznek, akkor nekem kell vezetni. De nálam is megvannak azok a nem hivatalos iskolai, munkahelyi és egyéb baráti kis közösségek, mint másoknál. Például a hittanos közösség vagy a munkatársaim.

Van átfedés a cserkészek és a többi közösség tagjai között?

A barátaimmal annak idején javarészt együtt lettünk cserkészek, és cserkészek vagyunk még most is. A cserkészeten kívül is lényegében velük vagyok. Nyilván nem csak cserkész témákról beszélünk, hanem sok egyéb másról is. Volt korábban egy kreatív kommunikációs műhely, annak is tagja voltam, és ott is a fele ember cserkész volt. Igazából a cserkészeket mindenhol megtalálja az ember, akár egyetemen, akár főiskolán. Vannak levelezőlisták, és elég csak egy e-mailt írnom a szegedi listára, hogy itt vagyok Kecskemétre, és másnap már kapom a választ a helyi programokról.

A cserkészek révén könnyen létesíthetsz közösségi kapcsolatokat ?

Ez így van. Egyszer mentünk egy balatoni biciklitúrára, és volt egy előre lebeszélt szállásunk, csak útközben lemondták. Ezután írtam a cserkészlistára, hogy a Balaton környékén keresünk szállást, és egyből lett legalább hat hely.

Milyen a szervezeti hierarchiában elfoglalt helyed?

Amikor bekerültem 1994-ben, akkor még olyan 30-40 fős volt a csapat, én mint egyszerű cserkész ténykedtem ott. 2001-2002-ben kaptam egy 10 fős őrsöt és őrsvezető lettem és őket vittem 3-4 évig.

Ez általában úgy néz ki, hogy egy kilencedikes kap egy ötödikesekből álló őrsöt. Eltelik négy év, és az őrs tagjai elérik azt a kort, mire ők is kilencedikesek lesznek, és ők is vezethetnek egy őrsöt. Az őrsvezető pedig leérettségizik és elmegy egyetemre vagy főiskolára. Ez nálam is így volt annyival fűszerezve, hogy a vezetés közben fölállt és azt mondta, hogy ők családot szeretnének alapítani, és szeretnének más utakon járni és így átadták a vezetőséget. Így belekerültem a pixisbe, mert rám is gondoltak mint vezetőre, és felkértek. Akkor lehetett a csapat már úgy 60 fő. De azt tudni kell, hogy a cserkészlet úgy épül fel, hogy vannak őrsök, amelyek a legkisebb egységek 5-15 fővel, ezt vezeti egy őrsvezető; akkor vannak a rajok, ahol egy rajba tartozik 4-8 őrs; és akkor van maga a csapat, ami összefogja ezt az egészet. Engem egy raj vezetésére kértek fel, egy olyasféle középvezetőnek, ezt csinálom még most is. Egy-két éve pedig felkértek csapatparancsnok-helyettesnek, és ez a kettő együtt párhuzamosan megy.

Ki a csapatparancsnok?

Sz. István atya, ő volt a „piár” igazgatója tavalý.

Milyen feladatokat kell ellátnod a szervezeten belül?

Ezek a tisztségek, rangok annyira nem nyilvánulnak meg szigorúan, mint mondjuk a katonaságnál, vagy akár egy egyesületnél, hogy amit a főnök mond, annak mindig úgy kell lennie. Abszolút demokratikus elvek vannak. Továbbá a teljes vezetés (a csapatban van öt raj, ezeknek a rajoknak az öt rajvezetője) nagyjából a korosztályomhoz tartozik. Egyedül Sz. atya idősebb, a csapatparancsnok, aki 63 éves.

Milyen a kapcsolatotod a csapat vezetőjével?

Igazság szerint ő egy örök-fiatal ember, aki városi szinten köztisztletnek örvend. Olyan személyiség, aki egy éve kitalálta, hogy neki kell egy laptop és azóta Skype-on tartjuk vele a kapcsolatot. Azt hiszem, ez sok mindent elárul róla. Lényegében ez most úgy működik nálunk, hogy ő a csapatparancsnok, akire felnéznek, és aki erkölcsileg támogatja a csapatot, valamint a szülők részéről egy biztos pontot jelent. A csapatparancsnok-helyettség pedig inkább egy operatív szerepet jelent.

Akkor ő inkább a „köztársasági elnök”, te pedig a „miniszterelnök”?

Igen és a „miniszterek” a rajvezetők, akik segítenek. Erre a hasonlatra már mi is gondoltunk. De ugyanúgy a csapatparancsnok is jön az ötleteivel, viszont a megvalósítás a miénk. Ő elvárja, hogy mindenről tudjon, és néhány dolgot megvétőz, de az nagyon kevés. Előfordul, hogy nagy lelkesedésünkben valamit kitalálunk, akkor ő megmondja, hogy ez nem fog működni, mert sokkal nagyobb tapasztalata van a pedagógiában. És általában igaza van... Van Kecskeméten egy másik csapat, ahol szintén egy idősebb ember volt a csapatparancsnok. Azzal, hogy átadta a vezetőséget egy fiatalnak, szinte szétesett a csapat, mert a srác a baráti köréből válogatta a vezetőségi tagokat.

Mennyire van átjárás a csapatok között Kecskeméten?

Elméletileg lehetne átjárás, de gyakorlatilag nincsen. A mi csapatunknak nagyon jó híre van, ezért innen nem akarnak elmenni. Olyan van, hogy hozzánk akarnak átjönni, de nem annyira jellemző.

Van erre valamilyen szabály?

Korábban volt egy ki nem mondott dolog: Kecskemét iskolái fel voltak osztva mindhárom csapat közt, és a csapatok csak egyes iskolákból toborozhattak, de ma már nincs ilyen. Ezért mondom azt, hogy ma már nem köthető a csapatom teljes mértékben a „piárhoz”, mert a csapat 60%-a „piáros”, a maradék 40% pedig a város 5-6 iskolájából verbuválódik.

Van rivalizálás a csapatok között?

Megvan az egészséges rivalizálás és büszkeség, de nincs tényleges verseny. Jó kapcsolatban vagyunk, és csinálunk közös rendezvényeket, programokat is.

Említetted, hogy főleg ötödikeseket toboroztok. Más korosztályok felé mennyire vagytok nyitottak?

A jelenlegi cserkészpedagógia tudománya az elsős általános iskolástól a negyedikes gimnazista korosztályig terjed. Velük tudunk igazán mit kezdeni. A mi csapatunk kiscserkészekkel nem foglalkozik, csak ötödik osztálytól vannak gyerekek, de a másik két kecskeméti csapatban vannak kisebbek is. Toborzunk kilencedikeseket is. Ez most is megtörtént: elmentünk gimnáziumokba, középiskolákba plakátokkal, felhívásokkal.

Milyen korosztályok vannak a cserkészszervezetben?

Kiscserkészek elsőtől ötödikig, cserkészek ötödiktől nyolcadikig. A kósza korosztály a középiskolások, van a rover korosztály, az egyetemisták, főiskolások, fiatal felnőttek és vannak az öregcserkészek, akik már családos emberek. Jelenleg a magyar cserkészlet nincs arra felkészülve, hogy idősebbeket bekapcsoljon, akik még soha nem voltak cserkészek.

Melyik a legaktívabb korosztály?

Nálunk nagyon aktívak a cserkészek és a kószák. Próbáljuk a rover korosztályt is valamilyen közös mederbe, rajba terelni, de nem egyszerű, mert kevesebben vannak és idejük sincs annyi, mivel főleg egyetemisták, főiskolások. Vannak saját rovereink, akik itt nőttek fel és nem hagyták el a csapatot, őket próbáljuk meg egy rajba tömöríteni, és nekik is megfelelő programokat szervezni. Most kértem fel egy végzős egyetemi hallgatót a rover raj vezetésére. Van egy ilyen pedagógiai kulcsfogalom, hogy a vezetők kiégése. Szeretnénk, hogy a vezetőknek, a rovereknek ne csak az legyen a feladata, hogy a kisebbeket tanítsák, vezessék, ezért szervezünk nekik prog-

ramokat. Most végeztem egy kérdőíves vizsgálatot ez ügyben, ahol arra a kérdésre kerestem a választ, hogy melyek lehetnének ezek a programok. Kiderült, hogy a magashelyi túrák, nemzetközi táborok érdeklik őket. Vannak, akik kimennek külföldre egy hónapra cserkészparkokba. és ott önkéntes munkát végeznek.

Mi a véleményed a cserkészhierarchiáról és a fegyelmezésről?

Sokan mondják a cserkészetről, hogy olyan, mint a katonaság, hogy túl nagy a fegyelem. Én voltam más jellegű. fiataloknak szóló táborban és ott egy napban legalább két óra azzal ment el, hogy arra vártunk, hogy a gyerekek megérkezzenek. Úgy gondolom, hogy a cserkészlet óriási pedagógiai tapasztalattal bír. Egyrészt van a sípszó, ami azért van, mert nagyon messzire elhallatszik. Ha én minden nap ott ordibálnék, hogy sorakozó, akkor a tábor végére hangom se volna. A cserkész gyerekeket hozzászoktatjuk ahhoz, hogy odafigyeljenek a másokra.

Mi a kollektív büntetés módszerét használjuk. Például, ha egy gyerek késik a sorakozóról, akkor nem azt az egy gyereket büntetjük meg, hanem akkor az egész órs menjen vissza és jöjjön újra, hogy szokják azt, hogy itt tényleg közösségben dolgozunk.

Egy héten körülbelül mennyi időt fordítasz a cserkészetre?

Egyfelől vagyok a cserkészcsapatnál, de vannak kerületi és országos megbízatásaim is. Napi szinten tudom mondani: átlagban egy óra. Persze ehhez hozzá kell tenni, hogy egy cserkész tábor tíz napig tart, és akkor mind a tíz napon cserkész vagyok, aztán vannak olyan napok, amikor semmi.

Van ennek anyagi vonzata?

Semmilyen juttatást nem kapok. Tehát ha az anyagi vonzatot nézzük, akkor teljes csőd, mert vannak ilyen óravezető-képző táborok, amiket kerületi szinten tartanak és pénzbe kerül. Van a Magyar Cserkészszövetség, ezen belül vannak kerületek, összesen tizenegy. A nyolcadik cserkészkerületnek – ez a mi kerületünk Kecskemét központtal –, van egy óravezetőképzője és a kerület összes csapatából oda mennek a cserkészek. Egyéves és elég jól felkészítik a cserkészvezetőt, mind tudásban, mind kitartásban, lelkesedésben, lelkiekben.

A rajvezetőknek és a csapatparancsnok-helyetteseknek pedig van a cserkész-segéd-tisztképzés, ami kétéves, és az még komolyabb. Itt már papírt is adnak, hogy milyen pedagógiai és egyéb humán előadásokat hallgattunk. Van már olyan egyetem, ahol oktatják a cserkészet és az azzal kapcsolatos tudnivalókat két kreditért egy előadásban. Visszatérve az anyagi dolgokra, ez a tisztképzés konkrétan 60 ezer forint, amit nekünk kell kifizetni.

Ki az három ember, a legközelebb áll hozzád a közösségen belül?

Elsőként a barátnőm, aki szintén cserkész, de ő a hierarchiában jóval alattam van. Ő húszéves, én pedig huszonkettő. Másodikként Tamás, akivel régóta barátságban vagyunk. Ő most éppen nem vezető a csapatban, ő az, akit felkértem, hogy legyen a rover korosztályon belül vezető és próbáljon ismét ténykedni. Pesten tanul. Közöttünk is van alá-, fölrendeltség, de ez az én esetemben mindenkire igaz, mivel felettem csak Sz. István atya van. De az, hogy én vezető beosztásban vagyok, abszolút nem azt jelenti, hogy csak az van, amit én kitalálok. Teljes demokrácia van ilyen téren. A harmadik Krisztián, akivel ötödikes korom óta ismerjük egymást. Ő is Szegedre járt, mint én, csak aztán otthagya és most dolgozik Pesten. Ezért ritkábban találkozunk, de interneten tartjuk a kapcsolatot.

Ezek a kapcsolatok kiterjednek odáig, hogy a civil életben is segítetek egymásnak?

Abszolút. Lehet olyan akár, hogy egyes tantárgyakból korrepetáljuk egymást vagy akár elmegyünk segíteni szőlőt szedni baráti alapon. Én informatikusnak tanulok és sokszor előfordul, hogy valaki behozza a számítógépét, hogy nézzek rá, vagy szeretne valamilyen weblapot, és akkor mondom róla véleményem. Az a jó ebben, hogy mindenki mással foglalkozik. Vannak köztünk, akik jól értenek a számítógépekhez, vannak, akik inkább művészlelkek, vannak, akik orvosok, ügyvédek lesznek. A kör szinte minden területet lefed, és szinte bármilyen problémát meg lehet oldani.

Szokatok aktuális helyi problémákról is beszélgetni?

Van Kecskeméten egy Városi Ifjúsági és Civil Kerekasztal, ennek mi is tagjai vagyunk. Én már voltam is egy ilyen gyűlésen. Továbbá van az Ifjúsági és Sport

Bizottság, annak a gyűlésén is voltam. Ilyen szinten is bekapcsolódunk a város keringésébe. Elmondjuk a véleményünket.

Mennyire veszik figyelembe a véleményeket?

Igazából van egy alapszabály, hogy a cserkészet politikamentes. Mi hivatalosan, cserkészként soha nem szeretnénk politizálni. De van cserkész, aki politikus, olyan cserkész is van, aki a parlamentben ül jelenleg is. Sőt olyan is van, aki a lengyelországi nagykövetségen konzul. Ennek ellenére mi nem szeretnénk a politikai színtéren szerepet vállalni.

Mi az, amit sikerült eddig elérnetek?

Szívesen támogatnak minket. Lobbizni kellett, de megengedték, hogy egy kiemelten védett helyen, a Romkertben Városi Cserkésznapot rendezzünk. Szakmai kérdésekben is megkeresnek minket más ilyen ifjúsági szervezetek. Városi szinten azt tapasztaljuk, hogy hiába volnának javaslataink, pénz-szűke miatt ezek nem valósulnak meg, sajnos.

Mitől sikeres a lobbitevékenységetek?

Nincsen olyan nálunk, hogy hivatásos lobbizó, de egy-két cserkész és egy-két cserkész szülő bent ül olyan bizottságokban, testületekben, amelyeknek a döntésén múlik a rendezvényeink, terveink sorsa, és bizony ők azért képviselik az érdekeinket. Nekünk sem időnk, sem energiánk a politikai dolgokkal foglalkozni. Úgy gondoljuk, hogy inkább foglalkozunk a gyerekekkel. Ha mi belemennénk ilyenekbe, akkor elveszne a lényeg.

Györe Dávid